

Specifika vzdělávání jedinců se SP a vývoj péče

Situace do roku 1991

- Školy děleny podle typu sluchového postižení / dle audiogramu na:
 - MŠ a ZŠ pro nedoslýchavé
(zde návaznost na SŠ – maturitní i nematuritní obory – pro žáky se SP či slyšící)
 - MŠ a ZŠ pro žáky se zbytky sluchu
 - MŠ a ZŠ pro neslyšící
(návaznost na SŠ / učiliště – nematuritní obory pro SP mládež)

Situace po roce 1991

- posun v možnostech vzdělávání jedinců se SP -

- Integrace do běžných škol
- Právo jedinců se SP na vzdělávání prostřednictvím nebo pomocí znakového jazyka
- Zřizování nových škol pro SP (včetně soukromých škol)
- Vytvoření podmínek pro metodu bilingválního vzdělávání
- Rozšíření nabídky na sekundárním stupni vzdělávání o nové maturitní i nematuritní obory vhodné pro jedince se SP

- Vydávání odborných publikací se surdopedickou problematikou
- Vydávání učebnic a učebních textů pro žáky se SP a metodických materiálů pro učitele (na různých nosičích)
- Zkvalitnění odborné a pedagogické přípravy a připravenosti učitelů žáků se SP
- Vytvoření podmínek jedinců se SP pro vysokoškolské studium

Učitel ve škole pro SP

Porozumění následujícím oblastem:

- vývoj dítěte v raném období
- osvojování jazyka včetně znakového jazyka
- znalost všech komunikačních přístupů
- hodnocení osvojování jazyka a jeho interpretace
- řízení vzdělávání
- audiologie
- neslyšící komunita
- práce s rodinou
- spolupráce s odborníky

slyšící x neslyšící pedagog/pedagog se SP :

1. slyšící pedagog

a) *osvojení si mluvené řeči*

b) *funkce socializační a integrační*

c) *klade důraz na využití psané podoby
národního jazyka.*

2. pedagog se sluchovým postižením:

- **komunikační vzor,**
- **identifikační vzor,**
 - jsou nejdůležitějšími vzory pro děti, které přejímají mnoho charakteristik, hodnotových měřítek i způsobů svých rodičů
- **sociální vzor**
 - významnou formou sociálního učení je napodobování sociálním skupinou
- **kulturním vzor**
 - u neslyšících učitelů je výhodou, že znají kulturu a historii neslyšících

Pedagog se SP by měl mít:

- znalosti o *kultuře* a historii Neslyšících,
- dovednost umět udržet *pozornost* žáků/studentů se sluchovým postižením,
- umět zajistit správné *vizuální podmínky* (při komunikaci mezi pedagogem a studenty i při vzájemné komunikaci mezi studenty),
- klást důraz na *vizualizaci a zpětnou vazbu*,
- dbát na *porozumění čteného materiálu*,
- umět zajistit *individuální přístup*,
- vzdělávat i výchovně působit,
- podněcovat *spolupráci* (nejen mezi pedagogem a studentem, ale i mezi studenty a pedagogy navzájem) a
- umět navázat *partnerský vztah* mezi pedagogem a studenty.

Předpoklady úspěšné spolupráce slyšícího a neslyšícího učitele

- Dobrá kompetence obou ve ZJ a v ČJ (především v psané formě)
- Vzájemná otevřenost, tolerance, schopnost sdělovat si svoje názory, plány a myšlenky
- slyšící pedagog – možnost upozadění ve výuce a neslyšící pedagog – oblíbenější
- ochota slyšícího pedagoga se zdokonalovat ve ZJ
- Snaha slyšícího pedagoga proniknout do „neslyšícího vnímání světa“

Žáci se sluchovým postižením

Obsah vzdělávání:

- odlišný přístup u jazykových předmětů a v Hv,
- Hv u žáků s těžkým SP nahradit hudebně-dramatickou výchovou,
- speciální metodický přístup v oblasti komunikace (obtížné dosahování dovednosti vyjadřovat se srozumitelně i chápat složitější sdělení),
- posilování kompetencí v oblasti informačních technologií,
- právo na volbu jazyka komunikace,
- speciální učebnice (zjednodušené texty, běžná slovní zásoba, jednoduchá stavba vět).

Žáci se sluchovým postižením

Podmínky vzdělávání:

- právo na výběr vzdělávací cesty (bilingvní program, orální program, program totální komunikace),
- nižší počet žáků ve třídách,
- znalost problematiky SP všemi pedagogy,
- možnost úpravy obsahu učiva jednotlivých předmětů,
- znalost speciálních metod,
- pokračování v logopedické péči,
- materiální a technické vybavení a účinné kompenzační pomůcky,
- běžné i speciální učebnice, výukové videoprogramy, didaktické pomůcky aj. .

Mateřské školy pro sluchově postižené

- *diagnostické úkoly*, které upřesní možnosti dítěte a individuálně na tyto schopnosti navazuje

- úzká **spolupráce** školy s **SPC**

- **doporučená docházka** od 3 let

Specifické úkoly mateřské školy

- navazování komunikace
- tvoření a rozvíjení hlasu
- rozvíjení zrakového vnímání
- rozvoj hmatového vnímání, motoriky
- reedukace či edukace sluchu
- rozvíjení řeči od nejranějšího věku a snaha vytvořit u dětí kladný vztah k mluvení
- začátky čtení pomocí globální metody
- dosažení funkční komunikace

Základní školy pro sluchově postižené

- volba vzdělávacího programu je plně v kompetenci **ředitele školy**, který zohlední při vypracování **školního vzdělávacího programu**
- přístup ke vzdělávání mohou školy zvolit orální, bilingvální nebo uplatňovat zásady totální komunikace
- **povinná školní docházka může být** pro žáky se sluchovým postižením **prodloužena o jeden rok**, tedy *desetiletá* (školský zákon č. 561/2004 Sb.)
- třídy (4-6 žáků / 6-14 žáků)